

MUNIBA SPAHO

MUKARER-NAMA HUSREV-BEGOVE MULK-NAME

Husrev-begov vakuf bio je jedan od najznačajnijih na Balkanu. Postanak i razvoj tog vakufa može se izučavati na osnovu dokumenata, koji su dosada sačuvani, i to uglavnom samo u znatno mlađim, boljim ili slabijim prepisima. To su:

1. Vakufnama za Gazi Husrev-begovu džamiju, imare i hanikah od 1 džumada I 938 (11 XII 1531). Sačuvana je, nažalost, samo u nekoliko prepisa¹.

2. Ferman sultana Sulejmana Zakonodavca, iz prve dekade muharema 940 (23 VII—1 VIII 1533), upućen bosanskom sandžakbegu Husrev-begu, kojim ga obavještava da mu je dao u mulk zemlje, koje je tražio i naređuje mu da pošalje čovjeka da mu se izda mulk-nama².

3. Husrev-begova vakufnama za njegovu medresu od 26 ređepa 943 (8 I 1537)³.

4. Husrev-begova vakufnama za džamiju u Sarajevu iz prve dekade džumada II 944 (15—24 XI 1537)⁴.

¹ Izdanje i prevod Fehima Spahe po jednom prepisu vidi u djelu: Ćiro Truhelka, *Gazi Husrev-beg, njegov život i njegovo doba*, Sarajevo 1912, 114-123 (tekst), 123-129 (prevod) = GZM XXIV — 1912, 204-213 (tekst), 213-219 (prevod), zatim u *Spomenici Gazi Husrevbegove četiristogodišnjice*, Sarajevo, 1932, I-XII (tekst), XII-XXIII (prevod) bez ikakvih izmjena.

Jedan prepis ove vakufname nalazi se u Zborniku Muhamed-Enveri Kadića koji se čuva u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu sv. I, str. 243-257.

² Original u Upravi Husrev-begovog vakufa u Sarajevu; vel. 56,2×24,1; nalijepljen na zelenu svilu.

Regest, tekst i faksimil F. Spahe u navedenom djelu Ć. Truhelke, 129-130 (regist i tekst), 131 (faksi-

mil); Spomenica XXIII-XXV (regist i tekst), XLV (faksimil) bez ikakvih izmjena.

³ Prepis u upravi spomenutog vakufa. Arapski tekst i prevod F. Spahe po tome prepisu objavljen je u spomenutom djelu Ć. Truhelke, 130-136 (tekst), 136-139 (prevod) = GZM 1912, 220-226 (tekst), 226-229 (prevod); Spomenica XXV-XXXI (tekst), XXXI-XXXVI (prevod) bez ikakvih promjena.

⁴ Prepis u Upravi spomenutog vakufa. Regest i arapski tekst po tome prepisu objavljen je u spomenutom djelu Ć. Truhelke 140-141 = GZM, 1912, 230-231 (regist i tekst) i u Spomenici XXXVII-XXXVIII (tekst), XXXVIII-XL u prevodu Šefketa Šabića.

5. Mukarer-nama (potvrda) Gazi Husrev-begove mulk-name izdata od sultana Osmana u trećoj dekadi zilkade 1027 (10 XI—20 XI 1618)⁵.

6. Original mukarer-name sultana Mehmeda IV iz prve dekade džumada II 1059 (12—21 VI 1649) nalazi se u Upravi Husrev-begovog vakufa; a prepis iste mulkname u Orijentalnom institutu u Sarajevu zaveden je pod br. 5216.

Temlik-nāma je pretstavljala osnovni dokument pri osnivanju ovoga kao i svakog velikog vakufa koji se potpuno ili djelomično zasnivao na zemljišnom posjedu, pa je prema tome njen značaj za izučavanje postanka pojedinih velikih vakufa sasvim jasan.

Nazivi *temlik-nāma* ili *mulk-nāma* su složenice od arapskih imenica *temlik* (davanje u puno vlasništvo) odnosno *mulk* (puno vlasništvo) i perziske imenice *name* (pismo, knjiga). Kao pravni akti označavali su posebnu vrstu dokumenata, javnih isprava kojima su vladari pojedinih licima davali u puno vlasništvo ova zemljišna dobra koja po osmanskome agrarnom uređenju drukčije nisu mogla biti predmet punog vlasništva. Mulkovna prava na miriske zemlje sticala su se temlik-namom izdatom na molbu pojedinih lica ili na vlastitu inicijativu vladajućih sultana koji su često davali u mulk ogromne posjede svojim istaknutim borcima kao nagradu za naročite zasluge za državu⁶. Obdarenici su dobivena dobra obično pretvarali u vakuf, a rijetko zadržavali u mulkovnom vlasništvu, koje se prenosilo na njihove potomke.

Takve temlik-name dobio je i Husrev-beg za dobra koja je pretvorio u vakuf. Nažalost, nisu se sačuvali originali niti prepisi tih temlik-nama, ali se sačuvalo nekoliko *mukarer-nama* (potvrda) kasnijih sultana kojima su potvrdili te mulk-name. Na osnovu tih mukarer-nama, mogli su se održati mnogi, često bogati vakufi. Dosada se sačuvalo nekoliko potvrda prvih mulk-nama koje su izdate Husrev-begu. Nama su dostupne dvije takve potvrde, i to jedna sultana Osmana od treće dekade zulkade 1027 (10 XI—20 XI 1618), a druga u dva prepisa sultana Mehmeda IV od prve dekade džumada II 1059 (12—21 VI 1649) godine. Obe se odnose na ista dobra koja je Husrev-beg zavještao za džamiju, hanikah, imare i svoj mauzolej u Sarajevu.

Ovdje donosimo tekst i prevod prepisa mukarer-name sultana Mehmeda IV iz 1649 godine.

Ona se sastoji iz slijedećih dijelova: na respektraumu dokumenta piše: صورت تمليك نامه همايوندر prepis carske temlik-name.

Ta je oznaka stavljena u prepisu na mjesto tugre da se istakne da se ne radi o originalu dokumenta nego o zvaničnom prepisu izdatom od strane centralne vlasti. Na to upućuje hattı humajun (carsko

⁵ Fekete nije dao opis ove vrste dokumenta.

⁶ Vidi, napr. ferman sultana Murata I od 26 X 1386 (početak ševala

788) upućenog Evrenos-begu u Elezović, *Turski spomenici*, Beograd 1941, I, 1, 7—13.

naređenje): موجبہ عمل اولہ (Neka se postupi po njoj!) napisano s lijeve strane iznad teksta dokumenta.

U desnom uglu pri vrhu dokumenta stoji: موجبہ تحریر اولنق بیورلدی
Naređuje se da se popis izvrši prema ovoj temlik-nami.

Kao svi ostali carski dokumenti tako su i temlik-name prilikom promjene na prijestolu podnesene na potvrdu. Nije nam sačuvana prva Husrev-begova temlik-nama, ali iz objavljenog prepisa mulk-name iz 1027/1618 godine i ove mukarerer-name iz 1649 godine, vide se sva Husrev-begova imanja, stečena na osnovu prve temlik-name.

Uporedila sam oba prepisa; u fusnotama; objavljeni prepis označen je brojem I.

Tekst temlik-name napisan je na turskom jeziku i glasi:

هو الله الغنى المعنى والمعين

عثمان بن احمد خان المظفر دائماً

نشان شریف عالیشان سامی مکان سلطانی و طغرای غرای جهان ستان خاقانی نغد

بالعون الربانی حکمی اولدرکی

چون حضرت خداوند مالک الممالک جل شانہ و تعالی و جناب و اہب المواہب عم احسانہ و توالی کمال کرم [و] جودندن اختر فیروز جهان افروز خلافتی شارق | مشارق عزت و اجلال ایلدی فلا جرم شکرآ علی هذه النعم ذمت ہمت علیہ خسروانہ اہم و الزم اولدیکہ ارباب خیرات و اصحاب حسناتک | سعی موفور و بذل مقدور ایدوب حسبہ لله تعالی و طلبا لمرضاتہ العلی تعمیر و احیا ایلدکلری اوقاف و خیرات معمر و آبدان قلمنق عادت حسنة شہریاری | وقاعدہ مستحسنہ جہانداریدر

بناء علی هذا¹ بوندن اقدم بوسنہ سنجاغبکی ایکن وفات ایدن خسریک جناب جنت مکان فردوس اشیان | مرحوم و مغفور لہ جد المجدم سلطان سلیمان خان طاب ثراہ حضرتتاری² زمانندہ غزات مجاہدین و کت موحدین ایلہ اول سرحدہ فحوای ہدایت انتہای و مجاہدوا فی سبیل اللہ | باہ و انکم و انفسکم مقتضا سنجہ اغور دین مبینہ نبحہ غزا و جہاد وقع قبلاع و بلاد ایدوب سده سعادت مکانہ خلوص عبودیت و صفای طریق ایلہ خدمات³ |³ مبرورہ و موفورہ سی سبق اتمکین⁴ ریاض مرادانہ نسایم مرحمت شاہانہ متنسم و حیاض

¹ U rukopisu II ذلك

³ U rukopisu I red 6 ponavlja

² U rukopisu II حضرتتاریک

⁴ U rukopisu II ایلمکین

مهمات [و] حاجاتنه رشحات زلال رأوت پادشاهانه لری مترشح اولوب لواء مزبورده⁵ قوت قاهره خسروانی ایله فتح اولنان اراضی دن مغلائی ناحیه سنده تشنه نام قلعه قربنده قوزمادینه⁶ و دولته و کورنه مودریچه و تسلیج نام مزرعه لر و اومانسقه⁷ نام خالی کویلیک پری وینه مزارع مزبورده⁸ متصل بلادنه نام کویلیک یرلری و دخی کلیچوچه و استروپیچه⁹ نام قلعه لر مابیننده مرجویچه و بوسک و مولچی نام مزرعه لر و استرانچه نام باشته سبی ایله دوم¹⁰ نام مزرعه و قلعه او براویچه دن یوقارو و بوغویک نام مزرعه ده و زیرمانه¹¹ نام نهر اوزرنده قارلی اوغلی د کمناری دییکله معروف د کمنارک نصنی | و قلعه مزبوره طرفنده اولان د کمنار ایله خارج از دفتر اولوب و بوناردن غیری دامیان و یوده چفتلکندن افزاز اولنش مائه و اس و حاجویک نام مزرعه لر و کنار دو چفتلکی | دییکله معروف چفتلکدن مفرز لپورچی و لسانی نام مزرعه لر و قاسم و یوده چفتلکندن ایرلش و قشیک دییکله معروف مزارع که بعضی قباش نام قلعه یه ملاصق | و بعضی خروات ولایتنه متصل یرلر اولوب کسنه نک تصرفده اولیبوب خالی¹² دفترده دخی مقاطعه ایله اوزرینه یازلغین ذکر اولنان مزارع و خالی کوی یرلری | و باشنه لر و د کمنار کندویه هبه و تملیک اولنمق باینده استدعای عنایت ایلدکده مرحوم مشارالیه دخی تملیک و احسان ایدوب ملک نامه همایون ارزانی قیلوب

و بوندن غیری | لواء مزبورده⁵ لاشوه توابعنده یایچه نام قاعه قربنده چفتلک طریقله تصرفنده اولان ادنولوقه و دیویچانی و بکریمیج و کورنه [و] دولته سینیجه نام مزرعه لر که اول زمانده دفتر خاقانی ده اوچیوز آنچه مقید ایش | اول مزرعه لر و مزارع مزبوره و کویلیکلر و د کمنارک نصنی و اندن غیری ذکر اولنان د کمنار و اراضی حدود تامه و حقوق عامه سی ایله و کافه توابع و لواحتی ایله | و تلال و جبالی و عیون انهاری و اشجاری و انلره تابع اولان یوه سی و قاچقون و بیت المال و مال غایب و مال مفقودی و رسم جرم و جنایتی و رسوم غلاتی | و رسم کواره¹³ و سایر بادهواسی و طیاراتی و باقی متوجهاتی و متعلقاتی و بالجمله

⁵ U rukopisu II مزبورده

¹⁰ U rukopisu II دومه

⁶ U rukopisu II قوزمه دینه

¹¹ U rukopisu II زیرمانه

⁷ U rukopisu I اومانسقه

¹² U rukopisu II خالی اولوب

⁸ U rukopisu II مذکورده

¹³ U rukopisu II کواره سی

⁹ U rukopisu II اوستروپیچه

كافه محصولات شرعیه و عامه عایدات عرفیه سی ایله كما ذكر اولم يذکر بجملة الوجوه و
مجموع الجهات تمليك و احسان | ايدوب سربست مفروز القلم و مقطوع القدم مومی اليهك
املاك صحيحه شرعيه و حقوق صريحه مرعيه سي اولوب ابدأ و سرمداً الى ان يرث الله الارض
و من عليها و هو خير الوارثين | ساير املاك شرعيه لرينه نه منوال¹⁴ ارزره متصرفلر ايسه مومی
اليه دخي اولوجهله متصرف اوله ديارسه صاته استرسه بغشليه مراد ايدنورسه وقف ايليه
اولبايده اولاد امجادمدن | و وزراء عظام و امراء كراممدن و مباشرين اعمالدن و غيریدن هيج
فرد دخل اقيه و تبديل و تغيير ايلميه هر كم تبديل و تغيير ايدرسه¹⁵ فالله تعالی خصمه و
و نص كريم | فن بدله بعد ما سمعه فاتما اتمه على الذين يبدلونہ ان الله سميع عليم موجبجه
عذاب مجرمين و زمره ائمن دن اولاديو مرحوم و مغفور له ددم سلطان | محمد خان طاب ثراه
زماننده مجددًا ملك نامه همايون عنايت و ارزاني قلنمش ايش متوفای مومی اليه دخي ذكر
اولنان املاكك محصولن خيراته صرف | و وقف ايتمه كله جنت مكان فردوس اشيان
مرحوم و مغفورله بابام سلطان احمد خان عليه الرحمه و الرضوان خضرتلري دخي مقرر طوتوب
نشان همايون | عنايت و احسان ايلمش حاليا دولت و اقبال و سعادت و اجلال ايله تحت
عالی بخت اوزره جلوس همايون و اجرا اولغله مشار اليه اوقافي | متوايبي اول ملك نامه سي
سده سعادتته كتوروب تجديد اولنمق بانده استدعاى عنايت اتمكين مزيد عنايتمدن مقرر
طوتوب بو نشان همايون موهب مقروفي و يردم | و بيوردوم كه خصوص مسفور ما دام كه
درگاه معلامدن امر شريف ايله و يا شرع شريف مقتضا سنجه تبديل اولنميه سابقا و يريلان
ملك نامه | و مقررنامهلر موجبجه عمل اولنوب انلره مخالف افراد آفريده دن هيج فرد بوجه
من الوجوه و سبب من الاسباب مانع و دافع اولميه | شويله بيلهلر علامه شريفه اعتماد و
اعتقاد قلالر

تحريراتي اواخر شهر ذى القعدة الشريفه سنه سبع و عشرين و الف | من الهجرة النبويه
عليه افضل الصلوة و التحية

بمقام قسطنطينيه المحروسه

¹⁴ U rukopisu II غنوال

¹⁵ U rukopisu II ponovljeno ايدرسه

Mukarer-nama sultana Mehmeda IV, koja je izdata u prvoj dekadi džumada II 1059 (12—21 juna 1649) godine, ima isti tekst kao i prethodna sve do sankcije:

عن يد له بعد ما سمعه فإثما الله على الذين يبدلونه إن الله سميع عليم موجب عداد مجرمين
و زمره اثنين دن اولاديو

a onda u njoj slijedi ovaj tekst:

مرحوم و مغفور له ددم سلطان مراد خان طاب ثراه زماننده مجدداً ملك نامۀ همایون
عنایت | ارزان قلنمش ایش متوقای مومی الیه دخی ذکر اولتان املاکک محصول خیراته
صرف و وقف ایتمکله جنت مکان فردوس آشیان مرحوم و مغفور له سلطان محمد خان
علیه الرحمۀ و الرضوان حضرتبری دخی مقرر طوتوب | بو نشان همایون عنایت و احسان ایلمش
بعده مرحوم و مغفور له سلطان احمد خان طاب¹⁶ ثراه دخی مقرر طوتوب ملك نامۀ
همایون ارزانی قلنمش ایش انذ نصکوه مرحوم و مغفور له سلطان عثمان خان دخی | مقرر
طوتوب مقرر نامۀ و یرمش ایش بعده سلطان مطی خان دخی مقرر طوتوب مقرر نامۀ
و یرمش بعده مرحوم جنت مکان فردوس آشیان مرحوم و مغفور له عمه بزر کوارم سلطان
مراد خان | دخی مقرر طوتوب نشان همایون عنایت و احسان ایلمش بعده مرحوم و مغفور له
بابام سلطان ابراهیم خان طاب¹⁶ ثراه دخی مقرر طوتوب نشان همایون عنایت و احسان
ایلمش حالیا تحت فرح | بخت عثمانی و اورنک بافرهنک صاحب قرانی جناب دولتآبۀ نصب
ارزانی میسر اولغله مشار الیهک اوقافی متولیسی اول مقرر نامۀ همایونی سدۀ سعادتۀ کتورب
تجدید اولنمسن | رجا آتکین بسداحی مقرر طوتوب بو نشان همایون عزمتشجونی و یردم و
بیوردمکۀ خصوص مسفور مادامکۀ درکاه معلامدن امر شریفیله و یا شرع شریف
مقتضاً سنجه | تبدیل اولنمیہ سابقاً و یریلان ملک نامۀ و مقرر نامدل موجبجه عمل اولنوب آنلره
مخالف افراد آفریده دن هیچ فرد بوجه من الوجوه مانع و دافع اولیه و دخل و تعرض قلمیه
و تبدیل و تغییر الیمیہ شویله بیله | علامت شریف عالم آرایه اعتماد قیلال
تحریری اوائل شهر جمادی الآخر سنه تسع و خمسين و الف

بمقام دار السلطنة العلیه قسطنطنیه المحروسه

¹⁶ U rukopisu II طاہراہ

Kako je sačuvana samo u prepisu ova mukarrer nama nema, naravno, tugre, ali zato ima nekoliko zvaničnih ovjera koje glase ovako:

1 Sarajevski kadija Mustafa Siri, čija ovjera glasi:

طبق اصله المطاع العالی المدعون بالخط الشريف السلطانی

حرره العبد الفقير اليه عز شانه مصطفى سري القاضي بمدينة سراى عنى عنه

odgovara svom visokom originalu kome se mora pokoravati i čiji je respektraum (unvan) ispunjen časnim hattı šerifom. Ovo je zapisao siromašni sluga uzvišenog Boga Mustafa Sirri, kadija u gradu Sarajevu, neka mu je oprošteno.

2 Kasami-askeri, Ahmed vojni kasam ovjerava:

طبق اصله الخطير نتمه الفقير اليه تعالى احمد المومور باستماع الامور الشرعيه العسكريه عنى عنها

odgovara svom uzvišenom originalu. Ovo je potpisao siromah Ahmed, koji se utiče Uzvišenom koji je zadužen da vodi šerijatsko-pravne poslove vojnih lica. Neka je oprošteno obadvojici.

U pečatu: Božiji rob Ahmed. احمد عبده

3 Ovjera rumeliskog kazaskera Mustafe, koja glasi:

على شاكلة اصله المطاع لا زال نافذا فى الاقطاع نتمه الفقير مصطفى القاضي المسكر روم ابلى

Vjerno originalu kojem se mora pokoravati i treba da je trajno na snazi u pokrajinama; ovo je napisao ubogi Mustafa, kadi asker u Rumeliji.

Ispod toga stoji otisnut njegov pečat: حسبى الله لى وحده عبده مصطفى

Meni je samo Bog dovoljan; njegov rob Mustafa.

Ove klauzule nalaze se na desnom rubu pored prvih redova samog teksta temlik-name.

Prevod mukarerer-name

Ovo je odredba plemenitog, uzvišenog, visokog carskog fermana i svijetle carske tugre koja obasjava svijet, neka je izvršna božijom pomoći!

Višnji Bog, gospodar svih zemalja — neka mu je slava uzvišena i velika — i svevišnji darovatelj svih blagodati — neka mu je dobročinstvo sveobuhvatno i trajno — uzdigao je i uzvisio svojom savršenom plemenitošću i darežljivošću sretnu zvijezdu mog hilafeta, koja obasjava svijet, da svijetli na sve strane. Zato je bez sumnje potrebno da iz zahvalnosti prema tim blagodetima, od svih mojih visokih carskih briga, moja najvažnija i najpreča carska dužnost bude da se staram o slijedećem: lijepi carski običaj i odabrano načelo vladara je to da održavaju u dobrom stanju i oživotvoruju vakufe i dobrotvorne ustanove koje su za božiju ljubav i tražeći njegovu visoko zadovoljstvo, podizali i osnivali dobrotvori i dobročinioci svojim velikim trudom i ulažući sve sile.

Imajući u vidu da je Husrev-beg koji je umro kao bosanski sandžakbeg u vrijeme blaženopočivšeg, pokojnog i raja dostojnog mog slavnog pradjeda njegovog veličanstva uzvišenog sultana Sulejman hana — laka mu zemlja bila — pridržavajući se upute: »I borite se na božijem putu s vašim imecima i vi sami lično«, vodio tolike bojeve i ratove na onoj krajini zajedno sa borcima svetog rata i pravovjernih oklopnica za jasnu vjeru i osvojio tolike tvrđave i zemlje i robovskom iskrenošću i iskrenom odanošću prema srećnom prijestolju napravio mnogo korisnih usluga, to su se talasi carske milosti prosuli na vrtove njegovih želja i prolili se čisti izljevi carske blagodati na zdence njegovih važnih potreba.

I kada je on zatražio milost da se spomenute mezre, pusta selišta, baštine i mlinovi njemu poklone i predaju u puno vlasništvo (mulk), to mu ih je pokojni pomenuti sultan dao u mulk i darovao te mu podijelio carsku mulk-namu.

Od zemalja u spomenutom sandžaku koje su osvojene snažnom carskom silom nalaze se izvan deftera mezre: Kozmadina, Donja i Gornja Modriča, Teslić i pusto selište Omanska u maglajskoj nahiji blizu grada Tešnja. Zatim zemlje jednog sela zvane Plane koje se vežu uz spomenute mezre; još mezre po imenu Krčevine, Bosić i Mulaci, koje se nalaze između tvrđava Kličevca i Ostrovice. I baština zvana Strbačina i mezra zvana Dum. I polovicu mlinova, poznatih pod imenom Karlovića mlinovi, koji se nalaze više grada Obrovca na mezri zvanoj Bogović, a na rijeci Zrmanji, zajedno s mlinovima koji se nalaze u okolici spomenutog grada. Osim toga mezre Malena Vas i Hadžović, koje su bile izdvojene iz čifluka vojvode Damjana te mezre Libureci i Lišani, koje su izdvojene iz čifluka koji je poznat pod imenom Kenardov čifluk, te mezre koje se zovu Vukšić, a koje su odvojene od čifluka vojvode Kasima. To su zemlje od kojih se neke nalaze neposredno uz tvrđavu Kobaš, a neke se vežu za vilajet Hrvati; one nisu niučijem posjedu i puste su, a i u defteru su upisane na njega sa mukatom.

Osim toga su mezre po imenu: Dnoluka, Divičani, Bekrić, Gornja i Donja Sjenica koje se nalaze u blizini grada Jajca, koje pripadaju (nahiji) Lašvi u spomenutom sandžaku, a koje se nalaze u njegovom posjedu u vidu čifluka, bile u to vrijeme zavedene u carskoj defterhani sa (mukatom) od 300 akči.

Te mezre kao i (gore) navedene mezre i selišta i polovinu mlinova i ostale spomenute mlinove i zemlje date su u mulk i podarene sa svim svojim granicama i sa svim pravima te sa svim što im pripada i što ide uz njih i sa svim bregovima, planinama, vrelima rijeka i stablima; zatim sa izgubljenom stokom, odbjeglih robovima, bejtulmalom, imovinom nestalih i izgubljenih lica, novčanim globama i kaznama, porezom na zemaljske produkte, porezom na košnice, i ostalom badihavom, nuzgrednim porezima te ostalim što im pripada i uopće sa svim šeriatom određenim prihodima i svim običajnim dohodcima, kako je to ovdje spomenuto ili nije spomenuto u svakom pogledu i u svakom vidu.

To je pravi na šeriatu zasnovani mulkovni posjed i punovažno pravo koje se ima postizati s tim da ima potpun ekonomski i upravni imunitet (serbest), da se tu nema ništa popisivati i da se u to nema niko miješati.

Neka to pomenuti uživa vječno i uvijek sve »dok Bog ne preuzme u nasljedstvo zemlju i sve što je na njoj, a zaista je on najbolji nasljednik«, na isti način kao što svoja šeriatska mulkovna dobra uživaju ostali. Ako hoće, neka ih proda, ako hoće, neka ih pokloni, a ako želi, neka ih uvakufi. Neka se u to ne miješa niko od mojih slavnihi potomaka, visokih vezira, časnihi emira, inspektora krajeva i neka to ne mijenja ništa niti jedna druga osoba. Ko bi god što izmijenio i promijenio, uzvišeni Bog će mu biti protivnik a prema Kur-anskim riječima: »Pa ko bi to izmijenio čuvši za to (kako je), zaista će grijeh pasti samo na one koji mijenjaju; Bog sve čuje i zna«, i neka se ubroji među zločince i grijesnike.

U doba pokojnog mog djeda sultana Mehmed hana — laka mu zemlja bila — bila je ponovo izdana carska mulk-nama.

Kako je pomenuti pokojnik prihode navedenih mulkovnih dobara trošio u dobrotvorne svrhe i uvakufio ih, to je i moj pokojni i rajskog naselja dostojni otac njegovo veličanstvo sultan Ahmed han — neka mu se Bog smiluje; neka je s njim zadovoljan — to potvrdio i izdao carski ferman (nišan).

Sada, kada sam ja sa srećom stupio na visoki sretni prijesto, tada je mutevelija vakufa pomenutu mulk-namu donio na moju sretnu portu i zamolio da se obnovi. Ja sam je blagonaklono potvrdio, te izdao ovaj carski ferman i naredio da se spomenuta (mulk-nama) ne mijenja ni uzvišenom naredbom s moje visoke porte, niti u smislu časnog šeriata. Neka se postupa po ranije izdatoj mulk-nami i mukarer-namama, a neka im se niko od pojedinaca ne suprotstavlja ni na kakav način i neka ne sprečava ništa.

Tako neka znaju, neka se oslone na moj uzvišeni ferman i neka mu vjeruju.

Napisano u trećoj dekadi časnog mjeseca zilkade 1027 (novembra 1618) godine po hidžri Poslanika — na njega pozdrav.

U rezidenciji Carigradu, Bogom zaštićenom.

Mukarer-nama sultana Mehmeda IV koja je izdata u prvoj dekadi džumada II 1059 (12—21 juna 1649) godine ima isti tekst kao i prethodna sve do sankcije, . . . »i neka se ubroji među zločince i grijesnike«, a onda slijedi ovaj prevod teksta mukarer-name.

Tako je u doba pokojnog mog djeda sultana Murad-hana — laka mu zemlja bila — putem milosti bila ponovo izdana carska mulk-nama. Kako je spomenuti pokojnik prihode navedenih dobara trošio u dobrotvorne svrhe, i uvakufio ih onda je to potvrdio i umrlu i rajskog naselja dostojni sultan Mehmed han — na njega milost i zadovoljstvo Božije — te mu podijelio i podario ovaj carski ferman.

Kasnije je to potvrdio i pokojni sultan Ahmed han — laka mu zemlja bila — i izdao carsku mulk-namu.

Poslije toga je to potvrdio i pokojni sultan Osman-han i izdao mukarer-namu.

Poslije njega nju je potvrdio sultan Mustafa han i izdao mu mukarer-namu.

Iza njega je sultan Murad han, dostojan raja, pokojni i dični moj stric, potvrdio tu mukarer-namu i izdao carsku zapovijed.

Poslije njega pokojni moj otac Ibrahim han — laka mu zemlja bila — takođe je zadržao mulk-namu i dalje u važnosti i izvolio je izdati carsko naređenje.

Pošto sam sada ja stupio na srećni osmanski prijesto, koji je nosilac napretka, to je mutevelija vakufa gore spomenutog donio na podnožje moga prijestola to carsko rješenje (mukarer-name), moleći da se obnovi, pa sam ga i ja potvrdio; izdao ovaj uzvišeni carski ferman, i naredio da se spomenuta odredba ne mijenja od strane visokog dvora, ni carskom zapovješću niti šerijatskom odlukom.

Neka se postupa prema ranije izdatoj mulk-nami i mukarer-namama, i neka se niko ni na kakav način ne suprotstavlja njima, neka ništa ne osporava i neka se ne miješa niti šta mijenja.

Tako neka znaju i neka se oslone na časni ferman, koji ukrašava svijet.

Napisano u prvoj dekadi mjeseca džumada II 1059 (12—21 VI 1649) godine. U zaštićenom Istanbulu, prestonici visokog carstva.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE MUKARERNAME DER MULKNAME HUSREV BEGS

Als mulkname wird eine öffentlich-rechtliche Urkunde aufgefasst, durch welche der Herrscher Güter in volles Eigentum gab, die nach der osmanischen Agrarverfassung auf andere Weise zu Eigentum nicht verliehen werden konnten. Die Belehnten erhielten durch die mulkname das volle Verfügungsrecht über die empfangenen Güter.

Gazi Husrev Beg empfing ebensolche mulknamen für jene Güter, die er später in Stiftungen (Vakufs) umwandelte. Es besteht weder ein Original noch eine Abschrift davon, allein die Bestätigungsurkunden (mukarername) späterer Sultane beziehen sich auf das Vorangegangene.

Hier wird die älteste erhaltene mukarername von der mulkname Husrev Begs, herausgegeben vom Sultan Osman in der dritten Dekade der Zulkade 1027 (= 10. November—20. November 1618) veröffentlicht. Der Wortlaut wurde ausserdem mit jenem der zweiten mukarername Sultan Mehmeds aus der ersten Dekade des zweiten Džumad 1059 (= 12—21. Juni 1649) verglichen.